

Frk. Christine Reimer har udsendt anden Del af sin Bog *Nordfynsk Bondeliv i Mands Minde*, hvis første Del tidligere har været omtalt her i Tidsskriftet (S. 84). Den handler væsentlig om den ydre og materielle Side af den gamle Bondekultur (Klædedragt, huslige Sysler, Husdyr, Agerdyrkning o. s. fr.) og er som Følge af det mere haandfaste og konkrete Æmne adskilligt bedre og overskueligere ordnet end første Bind. Forfatterinden er en virkelig kyndig Vejleder i det omfattende Æmne og bygger paa et rigt, ved personlige Erfaringer, Samtaler og Oplevelser, indsamlet Stof. Kun lader hendes Sprog stundom en Del tilbage at ønske; Stilen er hist og her en Kende sjusket, Lydskriften mangelfuld, og de etymologiske Forsøg ikke altid heldige. Disse Mangler overskygges dog af Forfatterindens solide Kendskab til sit Æmne og af hendes virkelig betydelige Fremstillingssevne, saa man maa ønske hende Held til at føre Værket til Ende og faa udgivet ogsaa de to endnu manglende Bind.

Jørgen Olrik.

I *Collection des Grands Écrivains de la France* har Léon Brunschvicg — i Forening med P. Boutroux — paabegyndt en Udgave af Bl. Pascals Værker og herhen hørende Aktstykker. 3. Serie (3 Bd.) udkom 1904 og omfatter *Pensées* med en Indledning angaaende de forskellige Manuskripter og tidligere Udgaver, med en kritisk Studie over Pascals Læsning¹⁾ samt med en Redegørelse for den Metode. Brunschvicg selv har fulgt i sin Udgave. Uden at forsøge en Rekonstruktion af Apologien har Brunschvicg samlet de forskellige Tanker efter Indhold i 14 Afsnit (f. Eks.: III. De la nécessité du Pari. X. Les Figuratifs. XIV. Fragments polémiques). At en vis Vilkaarlighed altid vil finde Sted ved en slig Inddeling, og at mange Tanker med lige saa stor Ret kunde henføres til det ene Afsnit som til det andet, indrømmer Brunschvicg selv beredvilligt. Forsynet med udmærkede Noter — hvor Br. selvfølgelig nyttter sine Forgængere, men

¹⁾ Hvori dog Epictet savnes (se Giraud: Bl. Pascal, *Études d'Histoire morale* 1910, S. 105. Note 1).

ogsaa giver flere selvstændige og gode Oplysninger —, udstyret med Jævnførelser med tidligere Udgaver af Pensées og Anførelse af afvigende Læsemaader i andre Manuskripter staa Brunschviogs Udgave langt over tidligere (f. Eks. Havets, der jo splitter mangfoldige sammenhørende Tanker. Saaledes danner le Mystère de Jésus hos Havet 5 forskellige Tanker: 209, 112, 113, 114, 115).

Den pietetsfulde Pascalforsker vil være Brunschvicg taknemlig for den fotolitografiske Gengivelse af Originalmanuskriptet til Pensées, for hvilken han har staaet i Spidsen: *Pensées de Pascal, Fac-similé du manuscrit 9202 (Fonds français) de la Bibl. nationale*. Paris 1905. Her har man for sig selve de udødelige Brudstykker, og gennem Rettelser og Randnoter gives der én Indblik i Pascals Tankeværksted.

1. Serie af ovennævnte Udgave udkom 1908. Den indeholder først forskellige Biografier — deriblandt selvfølgelig Madame Periers — og Oplysninger angaaende Pascal og hans Familie og giver derpaa Pascals matematiske og fysiske Arbejder, hans Breve, Beretninger om hans Forsøg etc. indtil den skæbnesvangre 23. Novbr. 1654. 2. Serie, der er under Forberedelse, og hvormed Udgivelsen vil være sluttet, vil bl. a. indeholde les Provinciales, Traité de la roulette etc.

Til de tidligere samlede Fremstillinger af Pascals Liv eller Tanker — Girauds, Hatzfelds, Boutroux' m. fl. — har i den senere Tid føjet sig et Par nye. 1905 udgav den ogsaa som Filosof kendte Digter Sully Prudhomme: *La vraie Religion selon Pascal. . Suivie d'une analyse du „Discours sur les passions de l'amour“*. I dette tungt skrevne og usammenhængende Værk, der gaar ud paa at udvikle den logiske Sammenhæng mellem Pascals Tanker og indeholder en længere Kritik af kristne Dogmer i det hele taget, faar man — trods flere udmærkede Bemærkninger — oftest klarere Begreb om Forf.'s end om Pascals Meninger (jfr. f. Eks. Udviklingen af le Pari, S. 264 ff.).

Et udmærket Værk i alle Henseender er derimod F. Strowski: *Pascal et son Temps* 1907—08 (3 Bd.). Livligt skrevet giver det efter en Indledning med en almindelig

Tidskarakteristik — 1. Bd.: De Montaigne à Pascal — en fuldt selvstændig og interessant Fremstilling af Pascals Liv og Gerning. Mærkes kan f. Eks. hans Fremhæven af Sammenhængen mellem videnskabelige og almindelige Ideer hos Pascal eller hans Skildring af Pascals 2. „Omvendelse“, hvor han — vist med Rette — opponerer mod E. Boutroux' Udhæven af en Periode i Pascals Liv, „la vie mondaine“, hvor denne skal have anset Mennesket i og for sig som Princip og Maal (Boutroux: Bl. P., 4. Udg., S. 67); ialtfald virker E. Boutroux' Omtale af Pascals matematiske Arbejder i dette Tidsrum, skønt de jo dog foregaar paa samme Tid som hans Omvendelse, lidt underlig. Hans Henførelse af Pascals le pari til Omvendelsestiden synes ogsaa ret vilkaarlig, trods den stilistiske Virkning og — kanske — psykologiske Forstaaelse, der derved igennem opnaas.

1910 samlede den kendte Pascalforsker V. Giraud en Række Artikler i en Bog: *Blaise Pascal, Études d'histoire morale*. Foruden at han her agtpaagivende følger de forskellige Publikationer paa Pascalforskningens Omraade, giver han ogsaa selvstændige Bidrag til denne (f. Eks. „Une légende de la vie de P.: L'accident du Pont de Neuilly“; Pascal a-t-il été amoureux? Un nouveau manuscrit du „Discours sur les passions de l'amour“ etc.). Man faar her et levende Indtryk af den Strid, der stadig staar om mange Forhold i Pascals Liv, saaledes f. Eks. om han er Forfatter til Manuskriptet „Discours sur les passions de l'amour“, der et Sted har Tilføjelsen: On l'attribue à P. Pascals Forfatterskab hævdes f. Eks. af E. Faguet: *Amours d'hommes de lettres* 1907. Endelig er det gamle Spørgsmaal om Pascals Jansenisme og „Tilbagekald“ paa sit Dødsleje igen dukket op; det er optaget til en sikkert fyldestgørende Behandling i en kritisk Studie af Augustin Gazier: *Les derniers jours de Bl. P.* Paris 1911.

Holger Nielsen.

I Anledning af Professor M. G. Schybergsons 60aarige Fødselsdag har en Kreds af finske Historikere tilegnet ham og udgivet en Række *Historiska uppsatser* (Skrifter utgivna av